

KŁUJĄCA OSTEOPOROZA- NIERZADKIE PRZYPADKI U DZIECI

Elżbieta Smolewska

Zakład Reumatologii Dziecięcej UM w Łodzi

Zdrowe Kości
Poznań 2017

SZCZEGÓLNICZOK ZWIĘKSZONE RYZYKO OSTEOPOROZY W CHOROBAH TKANKI ŁĄCZNEJ U DZIECI (CHTL)

- ◉ Młodzieńcze idiopatyczne zap. stawów (MIZS)
- ◉ Toczeń rumieniowaty układowy (SLE)
- ◉ Zap. skórno-mięśniowe (DM)

DZIECI Z CHTŁ

- ◉ Wykazują **dużą podatność szkieletu na działanie glikokortykosteroidów-GKS** (złamania kompresyjne kręgów, złamania obwodowe oraz obniżenie gęstości mineralnej kości)
- ◉ Wskaźnik złamań kręgów w ciągu roku u świeżo zdiagnozowanych pacjentów wynosi **4-6%**
- ◉ W kolejnych latach choroby wzrasta do **7-28%**.

ZŁAMANIA U PACJENTÓW Z CHTŁ

- ⊙ mają często charakter **asymptomatyczny**
- ⊙ najczęściej zlokalizowane w **odcinku piersiowym** kręgosłupa
- ⊙ zwykle mają charakter łagodny
  - o **morfologii klinowatej**

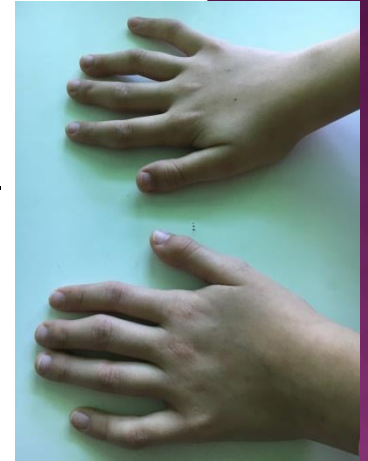

ALE CZY ZAWSZE TAK JEST?

MIZS

- ◉ Układowa zapalna choroba tkanki łącznej - **najczęstsza artropatia zapalna u dzieci**
- ◉ Występuje z częstością ok. 10/100 tys. **u dzieci poniżej 16-go roku życia**
- ◉ **Czynnik etiologiczny** wywołujący przewlekły proces zapalny błony maziowej - **nieznany**
- ◉ Pod wpływem uwalnianych czynników prozapalnych dochodzi do **różnicowania osteoklastów** z hematopoetycznych prekursorów
- ◉ Powszechną cechą MIZS jest **uogólniona utrata masy kostnej**

OSTEOPOROZA W MIZS - PRZYCZYNY

- ◉ Uogólniona utrata masy kostnej jest wieloczynnikowa i wynika częściowo z działania **cytokin prozapalnych** (TNF-alfa, IL-1, IL-6 i in.)
- ◉ Niekorzystny efekt stosowania **przewlekłej glikokortykoterapii (GKS)**
- ◉ Nadmierna aktywacja osteoklastogenezy i redukcja kościotworzenia
- ◉ Zmniejszona aktywność fizyczna tych dzieci, zaniki mięśni spowodowane dużą aktywnością choroby i przymusowe ograniczenie ruchomości

OSTEOPOROZA W MIZS

- Osteopenia lub osteoporoza występuje we wszystkich podtypach MIZS, ale **najczęściej w postaci układowej i wielostawowej**
- Niska masa kostna (BMD) jest związana z **wysoką aktywnością choroby, liczbą zajętych stawów i zmniejszonym formowaniem kości**
- Obniżona BMD występuje **we wszystkich miejscach szkieletu** u dzieci i młodzieży oraz chorych dorosłych z MIZS
- Wykazano niską BMD w kręgosłupie lędźwiowym i biodrze u **40-52% dorosłych z MIZS**
- Pomimo pełnej remisji choroby u młodych dorosłych nie dochodzi do całkowitej normalizacji we wszystkich miejscach szkieletu

PRZYPADEK I

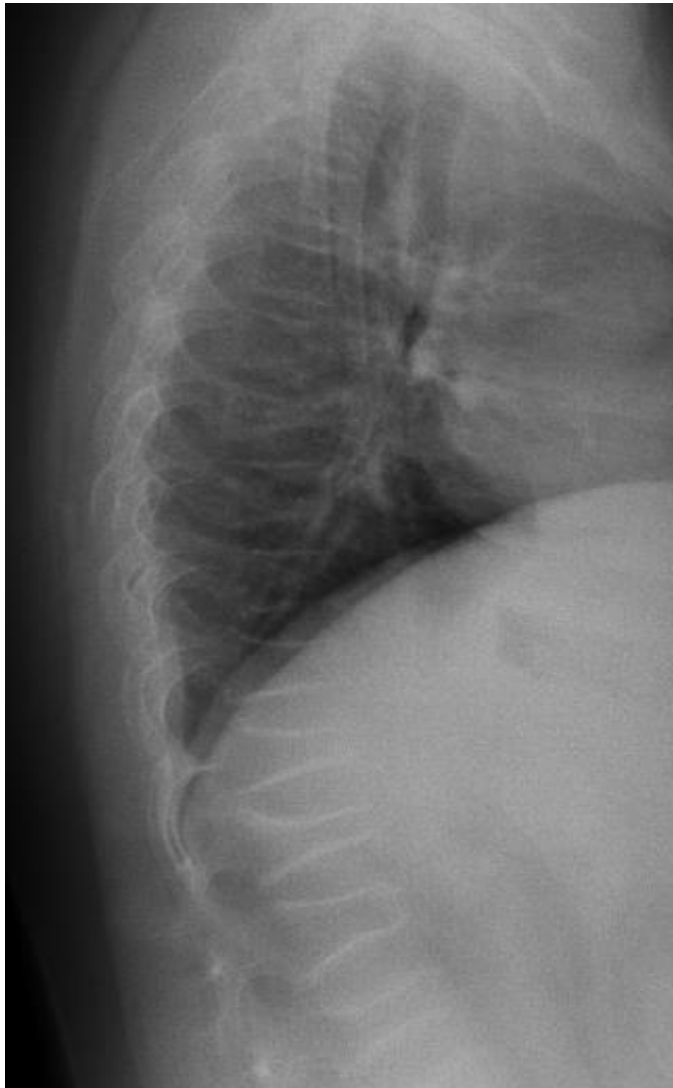
- ◉ Wiktoria l.10- **układowa postać MIZS od 1,5 roku**
- ◉ Przebieg choroby **aktywny**, wymagający stosowania **wysokich dawek GKS**, **immunosupresji** (MTX, Sandimmun), od 0,5 roku leczona biologicznie (tocilizumab) z przerwami z powodu zakażeń układu moczowego
- ◉ Zgłosiła się z powodu **kłującego bólu w klatce piersiowej i pleców** (okolica piersiowo-lędźwiowa)

BÓL W KLATCE PIERSIOWEJ I PLECÓW W U-MIZS - RÓŻNICOWANIE

- ◉ Wysiłek do osierdzia, opłucnej?- echo bzm, rtg klatki piersiowej A-P bzm
- ◉ Infekcja ?(układ oddechowy, moczowy)- bez odchyień w morfologii, badaniu og. moczu, usg nerek bzm
- ◉ Uraz?- wywiad negatywny
- ◉ Osteoporoza ze złamaniem kompresyjnym kręgów?- rtg kręgosłupa boczne NMR, densytometria=**TAK**

RTG KRĘGOSŁUPA

Znaczna osteoporoza kości.
Prawidłowej wysokości
trzony kręgów Th1-Th4.
Nieznaczne obniżenie Th7,
Th8. **Trzony pozostałych
trzonów kręgów znacznie
obniżone, najbardziej Th6.**
Przestrzenie międzykręgowe
szerokie.

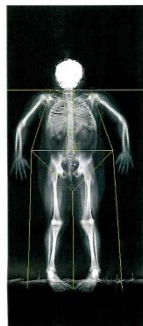
NMR

Obniżenie
wysokości trzonów
kręgów Th6, Th7,
Th10-12, L1-L5.
wszystkie obniżone
trzony o kształcie
dwuwklęsłym.

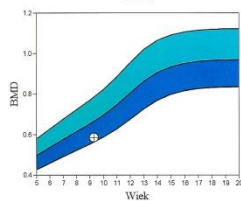
DENSYTOMETRIA

Lekarz kierujący: RYCHWALSKA MAGLORZATA

Obraz nie do celów diagnostycznych
k = 1.185, d0 = 53.3
118 x 150
DAP: 20.5 cGy*cm²

Suma

T-score vs. White Female. Source:2012 BMDCS Z-score vs. White Female. Source:2012 BMDCS

Informacje o skanie:

Scan Date: September 04, 2016 ID: A09041607
Typ skanu: a Całe ciało
Analysis: September 04, 2016 09:48 Version 13.6.0.2:5
Auto Whole Body

Operator:
Model: Horizon Wi (S/N 200800)
Komentarz:

Podsumowanie wyników DXA:

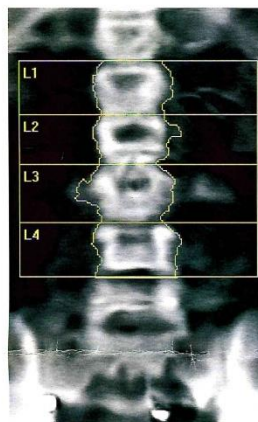
Obszar	Pow. (cm²)	BMC (g)	BMD (g/cm²)	T - Punkty	Z - Punkty
L ramię	86.11	45.60	0.530		
P ramię	105.07	55.05	0.524		
L zębr	112.97	49.25	0.436		
P zębr	101.52	50.40	0.497		
Kregi T	84.14	39.23	0.466		
Kregi L	20.15	10.01	0.497		
Miedn.	79.79	52.01	0.652		
L noga	172.62	122.61	0.710		
P noga	165.11	119.07	0.721		
Suma	927.48	543.22	0.586		-1.5
Głowa	171.04	190.67	1.115		
Suma	1098.52	735.90	0.668	-6.4	-2.0

CV BMD całk: 1.0%, ACF = 1.035, BCF = 1.010

Komentarz:

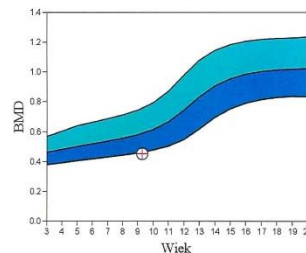
HOLOGIC®

Lekarz kierujący: RYCHWALSKA MAGLORZATA

Obraz nie do celów diagnostycznych
k = 1.131, d0 = 49.4
116 x 105
DAP: 2.2 cGy*cm²

Suma

T-score vs. White Female. Source:2012 BMDCS/Hologic Z-score vs. White Female. Source:2012 BMDCS/Hologic

Informacje o skanie:

Scan Date: September 04, 2016 ID: A09041609
Typ skanu: f Kregi lędźwiowe
Analysis: September 04, 2016 09:56 Version 13.6.0.2:5
Lumbar Spine (auto low density)

Operator:
Model: Horizon Wi (S/N 200800)
Komentarz:

Podsumowanie wyników DXA:

Obszar	Pow. (cm²)	BMC (g)	BMD (g/cm²)	T - Punkty	Z - Punkty
L1	9.31	4.23	0.454	-4.3	
L2	8.67	4.24	0.489	-4.9	
L3	11.08	5.03	0.454	-5.7	
L4	10.65	4.44	0.417	-6.4	
Suma	39.72	17.94	0.452	-5.4	-2.1

CV BMD całk: 1.0%, ACF = 1.035, BCF = 1.010, TH = 7.863

Klasyfikacja WHO: Osteoporoza
Ryzyko złamania: Wysokie

Komentarz:

HOLOGIC®

BADANIA LABORATORYJNE

- ◉ Osteokalcyna- 11,0 (N 11-43 ng/l)
- ◉ 1,25 (OH)2D3- 42 (N 25-86 pg/ml)
- ◉ Poziom Ca^{++} -1,090 (N 1,12-1,32 mmol/L)
- ◉ PTH-25,10 (N 15-68,3 pg/ml)
- ◉ FA- 115 (51-332 U/I)
- ◉ Pyrylinks w moczu -18,95 (N3-7,4 nmol/mmol)
- ◉ Wydalanie jonów oraz kreatynina w moczu w normie

LECZENIE

- ◉ Pamidronian we wlewach dożylnych, cykle 3-dniowe co 3 m-ce (0,5-1-1mg/kg)
- ◉ Podaż Ca i wit. D
- ◉ Gorset ortopedyczny
- ◉ Zwolnienie z zajęć W-F
- ◉ Rehabilitacja (ćwiczenia izometryczne mięśni brzucha i pośladków)

OSTEOPOROZA W MŁODZIEŃCZYM SLE

- ⊙ Młdzieńczy SLE -wielonarządowa choroba autoimmunologiczna cechująca się przewlekłym zapaleniem i obecnością licznych autoprzeciwciał
- ⊙ Dzieci stanowią 15-20% wszystkich pacjentów, ale **przebieg choroby jest u nich cięższy i częściej konieczne jest stosowanie wysokich dawek GKS**
- ⊙ Obecnie znacznie zmniejszyła się śmiertelność w tej chorobie, ale wiele uwagi poświęca się odległym powikłaniom, zwłaszcza przedwczesnej miażdżycy i **osteporozie prowadzącej do złamań kompresyjnych**

PRZYPADEK II

- ◉ 14-letnia Magda z rozpoznaniem **SLE od 1,5 roku, powikłanym nefropatią** (IV typ wg WHO)
- ◉ Leczona początkowo pulsami z metylprednizolonu, GKS p.o, mykofenolanem mofetylu (MM)
- ◉ Nasilone objawy cushingoidalne, hiperglikemia, $\uparrow$ RR, depresja postteroidowa, utrzymujący się białkomocz, **ból w klatce piersiowej....**

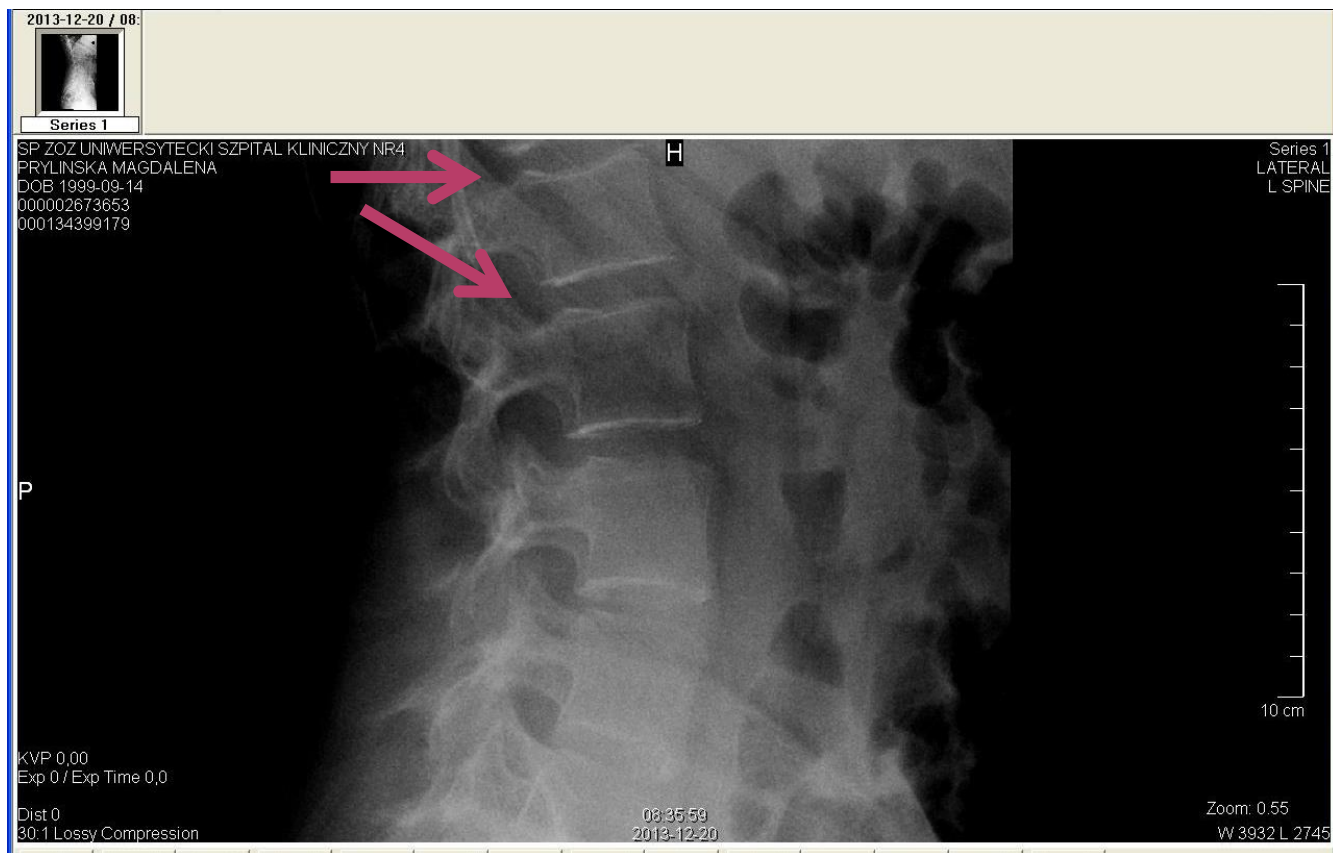

POSTĘPOWANIE

- ◉ Redukcja dawek dziennych GKS
- ◉ Zamiana MM na pulsę i.v. z cyklofosfamidu 1x/m-c
- ◉ Diagnostyka bólów w klatce piersiowej: ekg, ECHO, RTG klatki piersiowej, kręgosłupa
- ◉ Konsultacja psychologiczna i psychiatryczna - leki antydepresyjne

BADANIE RTG KREŃGOSŁUPA

LECZENIE ZŁAMAŃ KOMPRESYJNYCH KRĘGÓW W PRZEBIEGU OSTEOPOROZY POSTEROIDOWEJ

- ◉ Densytometria ($\downarrow$ BMD; Z-score >2 SD)
- ◉ Preparaty Ca i aktywnego metabolitu wit. D
- ◉ Bisfosfonian p.o.
- ◉ Gorset ortopedyczny
- ◉ Zwolnienie z W-F

OSTEOPOROZA W MŁODZIEŃCZYM DM

- ◉ DM - wielonarządowa choroba charakteryzująca się ostrym i przewlekłym limfocytarnym zapaleniem mięśni szkieletowych i skóry
- ◉ We wczesnym stadium, występujeaskulopatia lub zapalenie naczyń, a w późniejszym dochodzi do **rozwoju wapnicy** (12-43%) dotyczącej skóry, tkanki podskórnej, mięśni, powięzi prowadząc do znacznych przykurczów w stawach

OSTEOPOROZA W MŁODZIENCZYM DM

- ◉ Wynika zarówno z **przewlekłej steroidoterapii** jak i przykurczów, do których dochodzi w trakcie trwania choroby (unieruchomienie)
- ◉ Powikłanie w postaci **wapnicy** powoduje ucieczkę wapnia z kości do skóry, mięśni czy powięzi

PRZYPADEK III

- ◉ Arek l.14- ciężki 6-letni przebieg DM, z wieloma zaostrzeniami
- ◉ Leczony przewlekłe GKS, MTX (↑aminotransferaz), cyklosporyną A (↑RR)
- ◉ Po 3 latach choroby do obrazu klinicznego choroby dołączyła się **wapnica z masywnymi przykurczami**

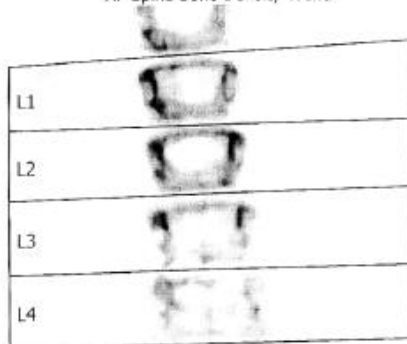

BADANIE DENSYTOMETRYCZNE (1)

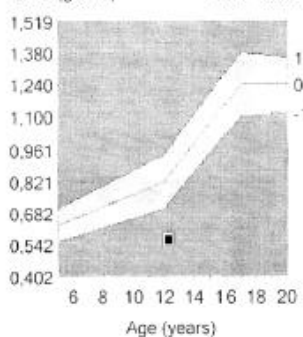
Height / Weight: 139,0 cm 43,0 kg
Sex / Ethnic: Male White

Measured: 2009-10-27 13:18:34 (12,20)
Analyzed: 2009-10-27 13:19:05 (12,20)

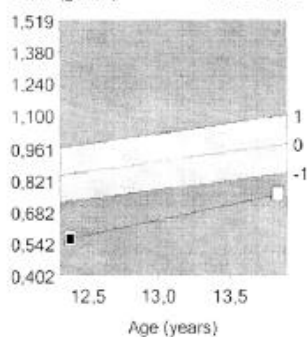
AP Spine Bone Density Trend

Densitometry Ref: L2-L4 (BMD)
 BMD (g/cm²)

Trend: L2-L4 (BMD)
 BMD (g/cm²)

Region	¹ BMD (g/cm ²)	^{2,3} Age-Matched Z-score
L1	0,617	-1,2
L2	0,624	-1,8
L3	0,552	-2,4
L4	0,523	-2,7
L1-L4	0,573	-2,1
L2-L4	0,563	-2,3

LECZENIE OSTEOPOROZY I WAPNICY

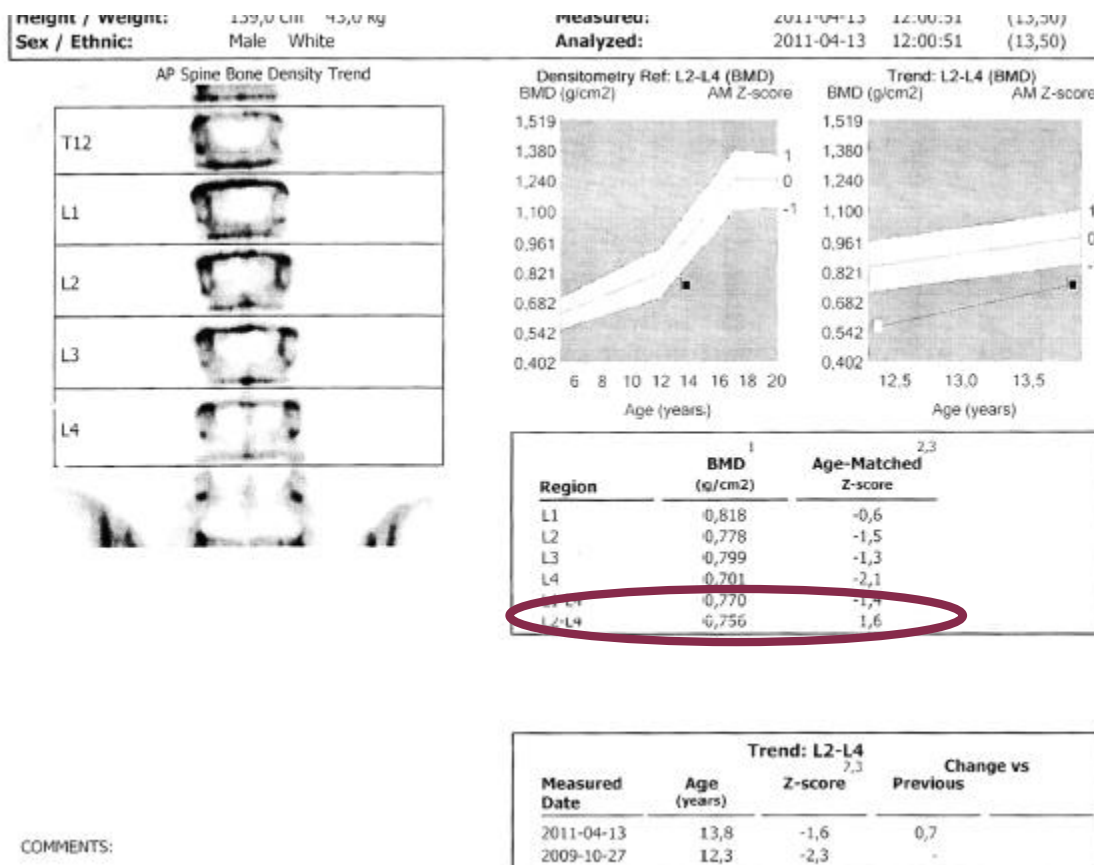
- ◉ I linia- pamidronian 1x/3 m-ce i.v, wit. D
- ◉ II linia-infliximab 3→6 mg/kg m.c,
bisfosfonian p.o, wit. D
- ◉ III linia- dożylnie wlewy Ig 1g/kg m.c 1x/ m-c,
(12x),wit.D, redukcja GKS, azatiopryna,
rehabilitacja narządu ruchu

REGRESJA ZŁOGÓW WAPNICY

POPRAWA W DENSYTOMETRII (2)

PODSUMOWANIE

- ◉ W przebiegu UChTŁ u dzieci istnieje **zwiększone ryzyko rozwoju osteoporozy** ze złamaniami
- ◉ Konieczne jest dążenie do uzyskania **remisji bądź niskiej aktywności choroby**
- ◉ Istotnym elementem jest **systematyczne redukowanie dawek GKS** w miarę uzyskiwania poprawy klinicznej
- ◉ Ważnym elementem leczenia u tych pacjentów jest **suplementacja Ca i wit. D**, ew. stosowanie bisfosfonianów oraz ćwiczeń usprawniających
- ◉ W celu monitorowania BMD i oceny ryzyka złamań konieczne jest **badanie densytometryczne** na początku choroby i w trakcie dalszej obserwacji

KLUCZ DO DIAGNOSTYKI

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

